

**CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA**

**PROJEKCIJE MAKROEKONOMSKIH I FISKALNIH POKAZATELJA ZA PERIOD
2015-2018. GODINE**

-ažurirane projekcije-

Podgorica, septembar 2015. godine

Sadržaj

Uvodne napomene	1
I Makroekonomsko okruženje i trendovi	2
II Makroekonomska kretanja u Crnoj Gori u 2015. godini.....	4
III Makroekonomske projekcije za period 2015-2018. godine.....	7
IV Budžet Crne Gore za 2015. godinu.....	9
Aneks	14

Uvodne napomene

U skladu sa Programom rada Vlade, Ministarstvo finansija je pripremilo Predlog projekcija makroekonomskih i fiskalnih pokazatelja za period 2015-2018. godine, kojim su ažurirane projekcije rasta bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) i drugih makroekonomskih indikatora za period od 2015-2018. godine datih u Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike od 2015-2018. godine. Ažurirane projekcije predstavljaju polaznu osnovu za izradu Zakona o budžetu za 2016. godinu i utvrđivanje fiskalnog okvira za period od 2016-2018. godine. Na osnovu ovoga dokumenta pripremaće se i Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2015-2018, koji Crna Gora, kao godišnju obavezu zemlje kandidata za članstvo u EU, dostavlja Evropskoj komisiji.

Ažurirane projekcije se pripremaju u periodu kada Međunarodni monetarni fond (MMF) i Evropska komisija (EK) objavljuju ili pripremaju svoje ažurirane projekcije, tako da je dokument relevantan za međunarodne finansijske institucije, inostranu javnost i investitore zainteresovane za kretanje crnogorske ekonomije.

Dokument sadrži četiri poglavlja, i to: (I) Makroekonomsko okruženje i trendovi, (II) Makroekonomska kretanja u Crnoj Gori u 2015. godini, (III) Makroekonomske projekcije za Crnu Goru za period od 2015-2018. godine i (IV) Budžet Crne Gore za 2015. godinu.

I Makroekonomsko okruženje i trendovi

Ažurirane projekcije rasta svjetske ekonomije, koje je Međunarodni monetarni fond (MMF) objavio u julu 2015. godine, predviđaju rast svjetske ekonomije od 3,3% u 2015. (po projekcijama iz aprila stopa rasta je iznosila 3,4%), odnosno 3,8% u 2016.godini. Smanjenju projektovane stope rasta u 2015. godini za 0,1 p.p. doprinijele su niže stope rasta u Sjevernoj Americi, blagi rast u prvoj polovini godine u zemljama EU i slabiji izgledi rasta za novorastuće ekonomije.

Osnovni faktori rasta razvijenih ekonomija ostali su nepromijenjeni, a odnose se, prije svega, na: (i) povoljne finansijske uslove (niske kamatne stope), (ii) neutralnu fiskalnu politiku u eurozoni, (iii) niže cijene nafte i sirovina, (iv) povećano povjerenje u rast ekonomske aktivnosti i (v) poboljšanu situaciju na tržištu rada.

Novorastuće ekonomije se suočavaju sa usporavanjem ekonomskog rasta pod uticajem nekoliko faktora, a prevashodno: (i) pada cijena sirovina, (ii) rigidnijih finansijskih uslova, (iii) strukturnih slabosti, (iv) slabljenja rasta u Kini i (v) geopolitičkih rizika.

Zbog potencijalnog pogoršanja finansijskih uslova, prouzrokovanog najavljenim rastom kamatnih stopa u Americi, nestabilnostima na tržištima akcija, odnosno destabilizacijom tržišta valuta, sirovina i dionica, zbog devalvacije kineske valute i značajnog pada kineskih akcija, distribuirao se rizik koji može prouzrokovati značajnije smanjenje rasta svjetske ekonomije.

Nestabilna ekonomska kretanja u Kini mogu usloviti značajno slabiji rast ekonomije u odnosu na targetiranu vrijednost (7%). Kako kineska ekonomija čini 15% svjetske ekonomije, a njen rast 25% rasta ukupne svjetske ekonomije, potpuno su jasne implikacije koje mogu usloviti ovakva kretanja. Najnovije procjene rasta kineske ekonomije za 2015. godinu, koje je objavila najveća svjetska investiciona banka Goldman Sacks, predviđaju rast kineskog BDP-a od oko 5,3%. Smanjenje rasta kineske ekonomije uticalo bi na pad stope rasta svjetske ekonomije za oko 0,2%, sa značajnim negativnim uticajem na ekonomije čiji se model rasta zasniva na sirovinama, kao i ekonomije čiji je model zasnovan na izvozu (Njemačka i ostale izvozno orijentisane zemlje), jer je Kina najveći svjetski uvoznik sirovina i značajno tržište za proizvode iz evropskih zemalja, a naročito za Njemačku. Svi navedeni faktori ukazuju da je dalji rast i trend oporavka svjetske ekonomije od posljedica finansijske krize iz 2008. godine neizvjestan.

Crna Gora, kao otvorena ekonomija, podložna je uticajima iz neposrednog i šireg okruženja, koja neminovno utiču, kao korektivan faktor, na rast ekonomske aktivnosti. Međutim, rast ekonomske aktivnosti u narednom srednjoročnom periodu zasnovan je na modelu koji se oslanja na visok priliv investicija, sa ulaganjima u infrastrukturu, turizam, energetiku i poljoprivredu, i koji će imati dominantan uticaj na ekonomsku aktivnost. S tim u vezi, realno je očekivati da će crnogorska ekonomija u narednom periodu ući u fazu dinamičnijeg rasta, odnosno ostvarivati stope rasta iznad potencijalne, odnosno prosječno ostvarene u prethodnom periodu. Pri tome, treba imati u vidu potencijalni rizik ovog rasta, tkz. "moralni hazard", situacija u kojoj investicije i rast zasnovan na njima sakriva potrebu za sprovođenjem neophodnih strukturnih reformi. S tim u vezi, a u cilju stvaranja

uslova za dugoročno održiv rast i razvoj, uz jačanje konkurentnosti ekonomije kontinuirano se sprovode strukturne reforme u pravcu unapređenja poslovnog ambijenta, finansijske i institucionalne podrške razvoju preduzetništva, odnosno sektora malih i srednjih preduzeća, unaprjeđenja radnog zakonodavstva, penzijskog sistema, zdravstva, obrazovanja, te postizanja veće efikasnosti i produktivnosti državne uprave. Cilj implementacije navedenih reformi, pored ostalog, je i povećanje konkurentnosti ekonomije, prije svega, u oblastima koje su prepoznate kao prioritetne i koje imaju značajne potencijale za rast (turizam, energetika, poljoprivreda i industrija).

Imajući u vidu da je crnogorska ekonomija u periodu januar-jul 2015. godine bila pod uticajem niza pozitivnih faktora, realno je očekivati da će se dostići projektovane stope rasta. Naime, u posmatranom periodu:

1. nastavljen je i ubrzan započeti investicioni ciklus, koji je predviđen aprilskim projekcijama, što je i osnovni preduslov za ostvarenje projektovanih stopa rasta. U četvrtom kvartalu očekuje se snažniji rast ekonomske aktivnosti, kao rezultat početka radova na dionici autoputa Bar-Boljare;
2. kreditna aktivnost banaka je povećana, ali problem visoke nelikvidnosti u privredi i dalje je prisutan, što povećava rizik za nesmetano funkcionisanje ekonomije;
3. dostupni podaci i informacije pokazuju da bi sektor turizma mogao da ostvari rekordne stope rasta u ovoj godini, sa značajnim multiplikativnim efektima na cjelokupnu ekonomiju. Ovaj efekat naročito će se osjetiti u trećem kvartalu (glavna turistička sezona);
4. zarade nijesu rasle, što nije dobar signal potrošačima i, po tom osnovu, nije došlo do povećanja tražnje;
5. inflacija je bila pozitivna, što oslikava blago poboljšanje stanja u privredi i povećanje agregatne tražnje.

Procjenjuje se da će crnogorska ekonomija do kraja 2015. godine ostvariti viši realni rast BDP-a od planiranog projekcijama iz aprila (3,5%), tako da bi realna stopa rasta mogla dostići 4,3%. Ovo tim prije, jer se očekuje snažniji rast u trećem i četvrtom kvartalu, po osnovu ostvarenog turističkog prometa i intenziviranja radova na dionici Autoputa. Ova projekcija je bazirana na konzervativnom pristupu, s obzirom na to da se pošlo od pretpostavke da je će rast prihoda od turizma iznositi 10%, uz ograničene multiplikativne efekte na sektor građevinarstva.

Za period od 2015-2018. godine predviđa se prosječan rast BDP-a od 3,8%, u 2015 4,3%, a u periodu 2016-2018. 4,1%; 4,0 i; 3,0%, respektivno.

U istom periodu očekuje se blago povećanje cijena, tako da će inflacija na kraju 2015. i u 2016. biti na nivou od oko 1,5%, a u 2017. i 2018. godini će dostići optimalni nivo od oko 2,0%.

II Makroekonomska kretanja u Crnoj Gori u 2015. godini

Bruto domaći proizvod: Prema podacima Monstata, BDP u prvom kvartalu je rastao po realnoj stopi od 3,2%, dok je nominalna stopa iznosila 3,0%. Prema procjenama Ministarstva finansija, u drugom kvartalu očekuje se realni rast od 3,6%, pri čemu bi stopa rasta u prvoj polovini godine iznosila oko 3,4%, što je neznatno niže od projektovane godišnje stope. Pozitivan uticaj na rast imali su svi sektori, a posebno građevinarstvo i turizam. Na osnovu dostupnih informacija iz trećeg kvartala, koje se odnose na turizam, kao i izvjestan pozitivan uticaj intenziviranja radova na dionici Autoputa, procjenjuje se da će do kraja 2015. godine crnogorska ekonomija ostvariti znatno višu stopu rasta od planirane. Realni rast mogao bi da dostigne 4,3%, uz konzervativne procjene rasta turističkog prometa na nivou godine.

Industrijska proizvodnja je u periodu januar-jul 2015. ostvarila rast od 12,9% u odnosu na isti period 2014, što je rezultat rasta sektorima: “vađenje rude i kamena”-2,5%, “prerađivačka industrija”-20,1% i “snabdijevanje el.energijom, gasom i parom”-4,8%. Rast prerađivačke industrije u ovom periodu dominantno je opredijeljen rastom proizvodnje farmaceutskih proizvoda (78,2%) i osnovnih metala (13,6%).

Prema preliminarnim pokazateljima o ostvarenom **turističkom prometu**, Crnu Goru je u periodu januar-jul 2015. posjetilo 832,6 hiljada turista i ostvareno je 5,2 miliona noćenja, što, u odnosu na isti period 2014. godine, predstavlja rast od 21,3 i 28,6%, respektivno. U strukturi noćenja 93,1% čine strani, a 6,9% domaći gosti. Najveći doprinos rastu broja noćenja dali su turisti iz Srbije i Rusije, koji su ostvarili 1,41 i 1,35 miliona noćenja, što je za 71,7, odnosno 10,3% više u odnosu na isti period prošle godine.

Promet u trgovini na malo, podstaknut rastom u sektoru turizma, u julu 2015. bilježi rast od 6,0% g-n-g (tekuće cijene), dok je u periodu januar-jul rast prometa u maloprodaji iznosio 3,0%, u odnosu na isti period 2014.

Građevinska aktivnost u periodu januar-jun 2015. godine bilježi rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 9,7%, kao i rast izvršenih efektivnih časova rada od 5,3%.

Godišnja stopa inflacije u julu 2015. godine, mjerena indeksom potrošačkih cijena, iznosila je 1,9%, dok je prosječna stopa u periodu januar-jul iznosila 1,5%. Dominantan uticaj na rast cijena u ovom periodu imale su cijene u oblasti “hrana i bezalkoholna pića”, sa rastom od 2,8% i uticajem na godišnju inflaciju od 1,11 p.p. i cijene u oblasti “stanovanje, voda, struja, gas i druga goriva” sa rastom od 1,9% i uticajem od 0,3 p.p. Ove dvije grupe proizvoda čine oko 54,0% ukupne potrošnje domaćinstava. Cijene goriva, koje značajno opredjeljuju nivo inflacije, od početka godine bilježe kontinuirani godišnji pad, koji je u julu iznosio -5,6%.

U proteklom periodu na tržištu rada došlo je do pozitivnih kretanja, koja se odnose na povećanje zaposlenosti, ali i blagog povećanja nezaposlenosti. Prema evidenciji Monstata, u julu 2015. broj zaposlenih je iznosio 182.444, što je za 0,6% više nego u julu 2014. Prosječan broj zaposlenih u

periodu januar-jul 2015. u odnosu na uporedni period povećan je za 1,0%, što se odnosi na 15, od ukupno 19 sektora.

Stopa nezaposlenosti, prema ARS-u, se smanjuje, tako da je u prvom kvartalu 2015. iznosila 18,2%, što je u odnosu na isti kvartal 2014. godine niže za 0,9 pp. U julu 2015, prema evidenciji Zavoda za zapošljavanje, registrovano je 31.277 nezaposlenih lica, što je za 0,2% više u odnosu na uporedni sedmomjesečni period. Administrativna stopa nezaposlenosti je iznosila 13,5% u julu 2015, i veća je za 0,1 p.p. u odnosu na isti mjesec 2014. godine.

Prosječna zarada u julu 2015. je iznosila 719,0 € i niža je za 1,1% u odnosu na jun 2015, dok je u odnosu na sedmomjesečni uporedni period viša za 0,3%. Prosječna zarada bez poreza i doprinosa u julu 2015. je iznosila 476,0€ i niža je za 1,0% u odnosu na prethodni mjesec, ali za 0,6% više u odnosu na uporedni period. U julu 2015. u odnosu na prethodni mjesec realne zarade bez poreza i doprinosa su se smanjile za 0,5%, a u odnosu na uporedni period za 0,9%.

U julu 2015. broj penzionera je iznosio 111.348 ili 1,8% više nego u julu prethodne godine. Prosječna penzija je iznosila 271,69€ i bila za 1,1% niža nego u julu prethodne godine.

Bankarski sektor je tokom proteklog perioda bio visoko likvidan, tako da je u julu ove godine ostvario pozitivan finansijski rezultat koji je na agregatnom nivou iznosio 11,5 mil.€. Banke su pojačale kreditnu aktivnost, koja je za sedam mjeseci 2015. povećana za 1,7%. Ukupno odobreni krediti su krajem jula iznosili 2.408,2 mil.€, što na godišnjem nivou predstavlja rast od 0,2%, a na mjesečnom nivou od 1,1%. Intenziviranje kreditne aktivnosti se najviše ogleda kroz rast novoodobrenih plasmana, koji su za sedam mjeseci ove godine iznosili 532,6 mil.€ i povećani su za 116,8 mil.€ ili 28,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po sektorima, najviše kredita, u iznosu od 282,6 mil.€ ili 53,1%, je odobreno privredi, što predstavlja rast od 28,2% u odnosu na isti prošlogodišnji period. Do pozitivnih tendencija u kretanju novih kreditnih plasmana je došlo i u sektoru stanovništva, kojem je odobreno 184,9 mil.€ ili 24,7% više novih kredita.

Kontinuirani rast depozita nastavljen je i tokom 2015.godine, što je značajno sa aspekta stabilnosti bankarskog sistema. Ukupno deponovana sredstva u bankama su krajem jula iznosila 2.477,8 mil.€, što predstavlja rast od 3,1% na mjesečnom i 13,2% na godišnjem nivou. Najveći deponent je i dalje sektor stanovništva, koji čini 56,9% ukupnih depozita i koji je ostvario rast od 11,1% na godišnjem nivou. Pozitivna tendencija se ispoljava i kod depozita privrede, koji bilježe rast od 2,7% na mjesečnom nivou i 17,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Bilansna suma banaka za sedam mjeseci ove godine ima rastući trend i povećana je za 6,1% u odnosu na kraj 2014. godine, a ukupan kapital za 5,9%.

Prosječno ponderisane aktivne i pasivne kamatne stope su u proteklom periodu ove godine nastavile sa trendom pada. Kamatna stopa na depozite u julu je iznosila 1,4% i smanjena je na godišnjem nivou za 0,68 p.p, dok je kamatna stopa na kredite ostvarila pad od 0,62 p.p.u istom periodu. U julu je kamatni spread iznosio 7,53 p.p. i povećan je na godišnjem nivou za 0,06 p.p. U cilju smanjenja visokih kamatnih stopa, CBCG je pripremila Nacrt zakona o najviše dozvoljenim kamatnim stopama.

Visok stepen nelikvidnosti privrede i rastući nivo zaduženosti predstavljaju i dalje faktore rizika za finansijsku stabilnost. U julu je u blokadi bilo 14.297 izvršnih dužnika ili 19,0% ukupnog broja pravnih

lica i preduzetnika, što je za 0,25% manje u odnosu na prethodni mjesec. Ukupan dug po osnovu blokiranih računa je iznosio 528,1 mil.€, što predstavlja rast od 0,53% na mjesečnom nivou.

Eksterni sektor: Spoljnotrgovinska razmjena u periodu januar-jul 2015. iznosila je 1.220,8 mil.€, što je za 2,4% više nego u uporednom periodu. Analitički posmatrano, spoljnotrgovinska razmjena ukazuje na pad vrijednosti izvoza i rast uvoza, a robni deficit povećan je za 6,3% i iznosio je 889,4 mil.€. Kao rezultat navedenih kretanja, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 15,7% i manja je za 1,8 p.p. u odnosu na 2014, kada je iznosila 17,5%. Izvoz roba vrijedio je 165,7mil. €, što je 6,9% manje g-n-g. Smanjenje vrijednosti izvoza uglavnom je generisano smanjenjem izvoza hrane za 58,0% i smanjenjem izvoza električne energije za 32,8%. Pad izvozne aktivnosti ublažen je povećanjem izvoza gvožđa i čelika (obračunati index veći je od 300), što je rezultat obnavljanja procesa proizvodnje kompanije „Toščelik“ u Nikšiću.

Ukupan uvoz roba iznosio je 1.055,1 mil.€, što je za 4% više g-n-g. U strukturi uvoza najviše su zastupljeni mašine i transportni uređaji u iznosu od 239,7 mil.€ i hrana i žive životinje 212,3 mil.€, što zajedno čini 42,8% ukupnog uvoza.

U prvoj polovini 2015. neto prilik SDI bilježi rast u odnosu na isti period prethodne godine. Za prvih šest mjeseci 2015. neto prilik SDI iznosio je 185,4 mil.€, što je za 19,1% više nego u predhodnoj godini, dok je ukupan prilik SDI iznosio 222,3 mil.€, što je za 1,0% više g-n-g. Prilik po osnovu vlasničkih ulaganja u periodu januar-jun 2015. iznosio je 111,3 mil.€ (50,1% ukupnog prilika) ili 14,3% više g-n-g. Struktura prilika SDI: investicije u preduzeća i banke 18,5% (više za 67,1%), investicije u nekretnine 31,5% (smanjenje od 3,6%), interkompanijski dug 48,8% (smanjenje od 8,7%) i ostale investicije 1,1% (smanjenje od 34,2%). Ukupan odliv SDI iznosio je oko 37,0 mil.€, što je za 42,6% manje u odnosu na 2014. godinu. Odliv po osnovu ulaganja rezidenata u inostranstvu iznosio je 9,8 mil.€ (26,5%), dok je povlačenje sredstava nerezidenata u našu zemlju iznosilo 27,2mil.€ (73,5%).

Fiskalni sektor: Prihodi budžeta u prvih osam mjeseci iznosili su 839,8 mil. € i veći su za 17,8 mil. € ili 2,2%. u odnosu na isti period prethodne godine. Izdaci budžeta u istom periodu iznosili su 934,8 mil. € i u odnosu na uporedni period su veći za 5,3% (47,4 mil. €). Deficit budžeta za navedeni period iznosio je 95,1 mil. €.

Na osnovu stanja duga na kraju drugog kvartala 2015. (59,4% procijenjenog BDP-a) i procijenjenog deficita u 2015. godini, prognozira se da će ukupan državni dug na kraju godine iznositi 57,5% BDP-a.

Javni dug Crne Gore, koji uključuje i dug lokalnih samouprava, na kraju ove godine iznosiće 63,3% procijenjenog BDP-a.

III Makroekonomske projekcije za period 2015-2018.

Makroekonomske projekcije za period 2015-2018. predviđaju realni rast BDP-a od: 4,3% u 2015; 4,1% u 2016; 4,0% u 2017. i 3,0% 2018. godini. U periodu od 2015-2018. godine doći će do dinamičnijeg rasta ekonomije, prije svega, usljed rasta investicione aktivnosti i angažovanja domaćih potencijala. U posmatranom periodu predviđa se značajan doprinos sektora građevinarstva, podstaknut uključivanjem domaće operative u izgradnju dionice Autoputa, novih turističkih kapaciteta i energetske postrojenja, sektora turizma u operativnoj fazi funkcionisanja novoizgrađenih turističkih objekata i komplementarnih sektora trgovine, transporta, vađenje ruda i kamena. Pozitivan doprinos očekuje se i od sektora poljoprivrede, kao faktora supstitucije uvoza hrane i povećanog izvoza. Kao neophodan uslov jačanja ekonomske aktivnosti, očekuje se umjereno povećanje kreditne podrške. Prosječna projektovana stopa rasta BDP-a za period 2015-2018. iznosi 3,8%, što je iznad nivoa potencijalne stope rasta BDP-a (2,6%).

Najznačajniji spoljni i unutrašnji faktori koji su uzeti u obzir prilikom projektovanja rasta ekonomije:

- cijena sirove nafte je na nivou od 50 \$/bbl u septembru ove godine, sa procjenama da će se zadržati oko ovog nivoa u narednom srednjoročnom periodu;
- trenutni kurs eura je oko 1,12 USD/EUR;
- na finansijskim tržištima vladaju povoljni uslovi za zaduživanje, uz vrlo niske kamatne stope na suvereno zaduživanje;
- strane direktne investicije (ulaganja u preduzeća, banke i nekretnine) u posmatranom periodu prosječno će iznositi oko 13,1% BDP-a, imajući u vidu da će, pored započelih, početi i realizacija dijela najavljenih investicija u oblasti infrastrukture, turizma i energetike, ali i dinamizirati investiciona aktivnost u finansijskom i sektoru nekretnina;
- krediti preduzećima i domaćinstvima će rasti po prosječnoj stopi od 4,7%, u skladu sa nominalnim rastom BDP-a;
- zaposlenost će se tokom čitavog perioda postepeno povećavati (prosječno 0,7% godišnje), kao posljedica rasta ekonomske aktivnosti, pa bi stopa nezaposlenosti na kraju perioda trebala da se smanji na 16,6%;
- u ovom periodu očekuje se umjeren rast cijena, zasnovan na stabilnim cijenama energenata i hrane i blagom pritisku povećane tražnje, usljed dinamiziranja ekonomske aktivnosti. U prve dvije godine ciklusa očekuje se inflacija od oko 1,5%, da bi u 2017. i 2018. godini dostigla optimalni nivo od oko 2,0%.

Makroekonomski scenario 2015-2018, sa aspekta potrošnih komponenata:

- potrošnja domaćinstava će biti pod uticajem blagog rasta zarada i povećanja broja zaposlenih, na osnovu veće tražnje zasnovane na investicijama, snažno pojačana pozitivnim impulsima od prihoda od turizma. Realna stopa rasta potrošnje domaćinstava biti nešto niža od realne stope rasta BDP-a, a prosječna stopa iznosiće oko 2,2%;

- bruto investicije u osnovna sredstva će rasti po prosječnoj stopi od 5,8% u srednjem roku, u skladu s dinamikom realizacije investicionih projekata. Negativna stopa rasta u 2018. godini biće posljedica visoke baze iz prethodnih godina;
- državna potrošnja će blago rasti, uz oprezno vođenje politike tekućeg budžeta i značajno povećanje kapitalnog budžeta, kao razvojne komponente;
- izvoz roba i usluga će rasti po prosječnoj stopi od 5,7%, pri čemu se projektuje brži rast izvoza usluga (potrošnja stranih turista) od rasta izvoza roba;
- uvoz roba i usluga će rasti po stopi od 2,9%, uz rast uvoza roba, uslovljenog povećanim uvozom građevinskog materijala i opreme, i usluga za potrebe sektora građevinarstva (izgradnja autoputa i drugi projekti). Procijenjeno je da će, zbog visoke osnove uvoza u prethodnim godinama, u 2018. godini doći do pada uvoza i roba i usluga.

Crna Gora: Makroekonomske Projekcije, 2015-18

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nominalni BDP u mil.€	3.327	3.425	3.626	3.831	4.064	4.269
<i>Nominalni rast</i>	5,7	2,9	5,9	5,7	6,1	5,1
<i>Realni rast</i>	3,3	1,5	4,3	4,1	4,0	3,0
<i>Inflacija(na kraju godine)</i>	2,2	-0,5	1,5	1,5	2,0	2,0
(u % BDP-a)						
Glavne karakteristike:						
Deficit tekućeg računa	-14,6	-15,2	-15,9	-14,3	-13,7	-10,0
Izvoz	41,8	40,7	40,4	40,7	40,4	40,7
Uvoz	62,1	60,5	60,3	58,9	57,9	54,3
Ostalo	5,7	4,7	4,0	3,9	3,7	3,6
Potrošnja domaćinstava	80,6	79,5	79,3	77,0	75,8	74,5
Bruto investicije	18,1	20,4	21,2	22,5	23,8	21,7
Potrošnja države	21,6	20,0	19,3	18,6	17,9	17,4
BDP deflator	2,2	1,4	1,5	1,5	2,0	2,0
(realne stope rasta %)						
Realni rast BDP-a	3,3	1,5	4,3	4,1	4,0	3,0
Domaća tražnja	2,9	2,2	4,3	2,6	3,3	-0,4
Potrošnja domaćinstava	0,8	1,3	4,1	1,1	2,3	1,2
Bruto investicije	0,3	6,9	8,5	10,5	9,6	-5,7
Potrošnja države	-4,9	1,3	0,8	0,3	0,0	0,0
Neto izvoz	-15,0	-0,6	4,5	-4,8	-0,3	-19,7
Izvoz	-2,1	-0,5	3,5	4,8	3,4	3,8
Uvoz	-6,8	1,5	3,8	1,6	2,3	-3,3
(godišnji rast u % ako nije drugačije naznačeno)						
Glavne pretpostavke:						
Rast zaposlenosti	3,0	0,8	0,6	0,9	0,8	0,5
Nezaposlenost (ARS)	19,5	18,0	17,5	17,1	16,7	16,6
SDI % BDP-a	9,7	10,6	11,3	14,4	13,5	12,9
Domaći krediti (kompanije i stanovništvo)	3,1	-1,9	5,0	4,8	5,2	4,3
Rast izvoza	0,1	0,2	5,1	6,4	5,5	5,9
Rast uvoza	-4,7	0,4	5,4	3,2	4,3	-1,4

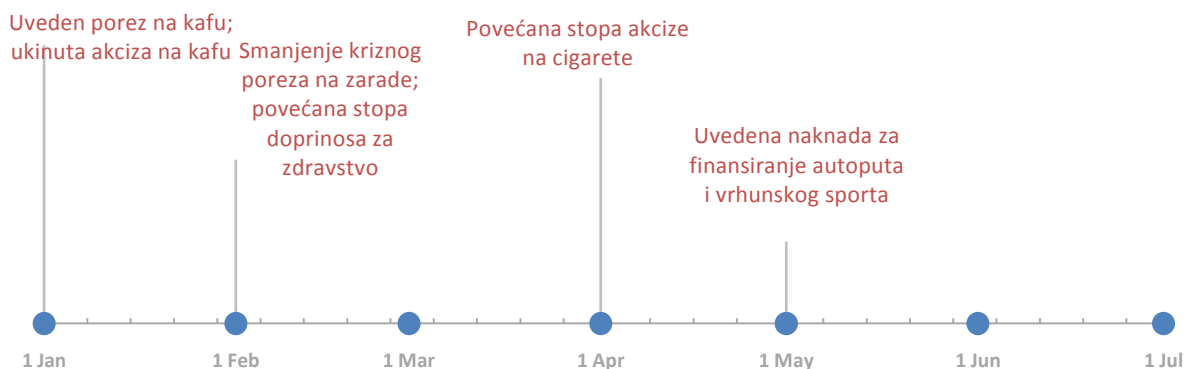
IV Budžet Crne Gore

Ovim dokumentom ažurirane su procjene budžetskih prihoda i rashoda za 2015. godinu koje su date u Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2015-2018.

Fiskalne projekcije su zasnovane na ažuriranim makroekonomskim projekcijama, uvažavajući realizaciju budžeta za prvih osam mjeseci tekuće godine.

Naime, tokom 2015. godine došlo je do određenih izmjena u politici oporezivanja, koje su najvećim dijelom izvršene u skladu sa rješenjima datim u dokumentu "Analiza pojedinih aspekata poreske politike", a kojima je došlo do promjene paradigme oporezivanja, čime je fokus stavljen na oporezivanje potrošnje, rasterećujući dohodak fizičkih i pravnih lica. Cilj ovih izmjena je: (a) jednostavnija i brža procedura izmirenja obaveza prema državi i (b) stvaranje pretpostavki za brži ekonomski rast.¹ S tim u vezi, izmjene poreskog sistema u ovoj godini odnosile su se na: (1) ukidanje akcize na kafu i uvođenje poreza na kafu; (2) smanjenje stope kriznog poreza na zarade sa 15% na 13%; (3) povećanje stope doprinosa za zdravstvo za 0,5 p.p; (4) uvođenje poreza na dobit od igara na sreću i (5) izmjene Zakona o porezu na nepokretnosti, kojima je lokalnim samoupravama data mogućnost primjene veće poreske stope na imovinu koja nije stavljena u funkciju, a čija primjena počinje od 2016. godine. Pored pomenutih, došlo je do: (1) povećanja akcize na cigarete, shodno "akciznom kalendaru", a što je u funkciji harmonizacije domaće regulative sa EU propisima i (2) uvođenja naknade za puteve i vrhunski sport od 0,07 €, koja se naplaćuje po litru goriva. Na narednom grafiku, prikazane su sve veće izmjene poreskog sistema.

Grafik 1 Izmjene poreskog sistema u 2015.

Napomena: Izmjene nijesu nužno stupale na snagu prvog u mjesecu, već je njihova primjena počela tokom navedenog mjeseca.

¹Shodno teoriji rasta, ali i OECD-ovim istraživanjima, oporezivanje dohotka negativno utiče na rast, dok oporezivanje potrošnje ima manje negativan uticaj na rast

Budžet za prvih osam mjeseci 2015.-ostvarenje

Prihodi budžeta u prvih osam mjeseci iznosili su 839,8 mil. € (23,2% BDP-a). Planirani prihodi u posmatranom periodu iznosili su 834,0 mil. €, tako da je premašen plan za 5,8 mil. € ili 0,7%. U odnosu na isti period prethodne godine, prihodi su veći za 17,8 mil. € ili 2,2%. Najveća pozitivna odstupanja zabilježena su u dijelu naplate doprinosa (15,9 mil. €) i akciza (5,9 mil. €), što je rezultat (a) smanjenja sive ekonomije na tržištu rada i tržištu akciznih proizvoda, (b) naplate zaostalih potraživanja i (c) rasta stope akciza na cigarete, ali i relativno niske baze iz prethodne godine. Pored navedenog, zabilježeno je i značajno odstupanje u kategoriji naknada (6,2 mil. €), uzrokovano uvođenjem naknade za autoput i finansiranje vrhunskog sporta. S druge strane, zabilježeno je značajno negativno odstupanje kod naplate poreza na dohodak fizičkih lica od 5,9 mil. €, zbog smanjenja stope kriznog poreza na zarade sa 15% na 13%.

Izdaci budžeta u istom periodu iznosili su 934,8 mil. € (25,8% BDP-a) i u odnosu na uporedni period su veći za 5,3% (47,4 mil. €), usljed povećanja: (a) rashoda za kamate zbog prijevremene otplate zaduženja u martu ove godine², (b) potrošnje kapitalnog budžeta za 20,7 mil. € i (c) otplate obaveza iz prethodnog perioda za 17,0 mil. €. U analiziranom periodu povećane su tekuće rezerve za 3,4 mil. €. Takođe, u odnosu na uporedni period došlo je do povećanja na poziciji "Transferi pojedincima, institucijama, nevladinom i javnom sektoru", koje je isključivo tehničke prirode. Naime, u cilju jačanja autonomije Univerziteta Crne Gore, istom su u cjelosti transferisana opredijeljena sredstva, koji sa njima raspolaže u skladu sa odobrenim budžetskim pozicijama. U tekućoj godini nijesu aktivirane garancije.

U prvih osam mjeseci zabilježen je gotovinski budžetski deficit od 95,1 mil. € ili 2,6% procijenjenog BDP-a. Ovako iskazan deficit nije u skladu sa metodološkim pristupom koji se koristi za računanje zvaničnog bilansa centralnog budžeta, jer u cjelosti uključuje stavku otplate obaveza iz prethodnog perioda, čiju ukupnu vrijednost treba umanjiti za iznos koji metodološki ulazi u sumu otplate duga.

Stavka otplata duga iznosila je 181,3 mil. € ili 5,0% BDP-a, koja je, zajedno sa deficitom od 95,1 mil. €, finansirana iz 500,0 mil. € inostranog zaduženja, a tek manjim dijelom prodajom imovine i zaduživanjem na domaćem tržištu. Zbog visoke vrijednosti emitovanih euroobveznica, od koje je za finansiranje tekuće likvidnosti utrošeno malo sredstava, došlo je do povećanja novčanih depozita za čak 268,0 mil. €.

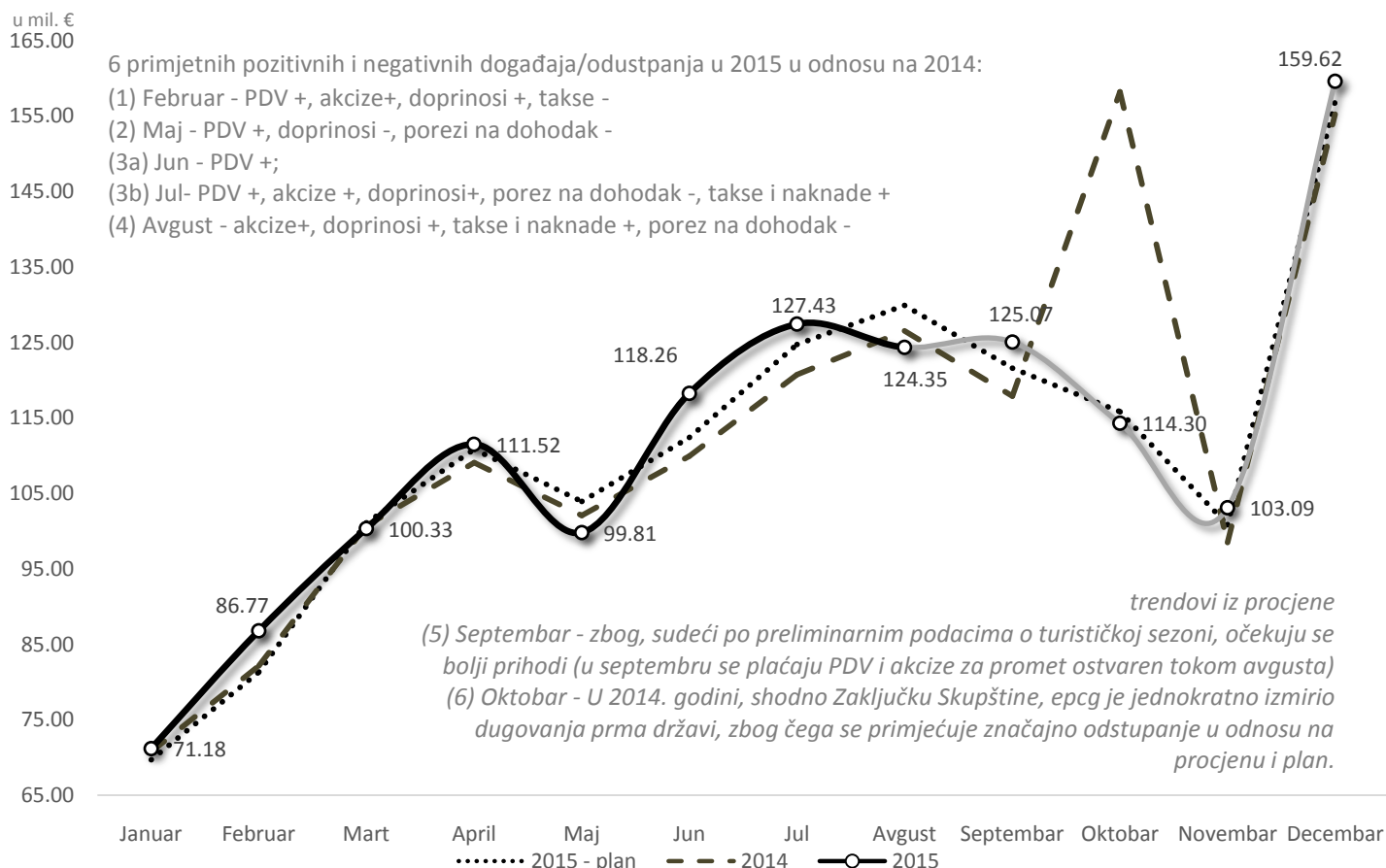
Budžet za 2015.-procjena

Pozitivna kretanja u realnom sektoru, posebno u turizmu, uz efekte izmjena regulatornog okvira, a koji nijesu kvantifikovani u planu budžeta, uticala su na ostvarene budžetske prihode, koji su u periodu januar-avgust ove u odnosu na uporedni period prethodne godine veći za 18,0 mil. € ili 2,1%. Očekuje se da će prihodi budžeta u 2015. biti niži oko 12,0 mil. € u odnosu na 2014. godinu, što bi bio dobar rezultat, ako se ima u vidu visoka baza iz uporedne godine, koja je dijelom i jednokratno

²Prilikom emisije euroobveznica u značajnoj mjeri su i refinansirane obaveze prema kreditorima, zbog čega je došlo i do povećanja stavke otplata duga, koja se, shodno međunarodnim pravilima, prikazuje 'ispod crte' čime ne ulazi u obračun deficita, što je uslovalo i povećanje rashoda za kamate.

naplaćenog duga od 45,0 mil. €, shodno zaključku Skupštine CG. Izuzimanjem ovoga iznosa, procjenjuje se da će prihodi u 2015. u odnosu na uporednu godinu biti veći za oko 33,0 mil. € ili 2,5%. U narednom grafiku dat je prikaz naplate prihoda po mjesecima, sa procjenom njihove naplate do kraja godine.

Grafik 2 Uporedni prikaz ostvarenja budžetkih prihoda u 2014. i u periodu januar-avgust 2015, sa planom za 2015. i procjenom za period avgust-decembar 2015.

Izvorni prihodi budžeta u 2015. godini procijenjeni su u iznosu od 1.341,7 mil. € (37,0 % procijenjenog BDP-a), i biće veći od planiranih za 12,6 mil. €, prije svega, zbog činjenice da su planirani prihodi po osnovu doprinosa potcijenjeni, a glavni su generator rasta prihoda u ovoj godini, sa odstupanjem od 38,0 mil. € u odnosu na plan. Pored toga, planom prihoda za tekuću godinu nijesu kvantifikovane pojedine izmjene regulatornog okvira. S tim u vezi, ovim projekcijama, korigovani su aprilska procjena i plan prihoda za ovu godinu:

- u odnosu na plan, došlo je do značajnih odstupanja u dijelu naplate doprinosa (+ 37,9 mil. € - zbog povećanja stope doprinosa za zdravstvo, ali i zbog izvršenja zaostalih obaveza po tom osnovu) i naknada (+ 14,1 mil. € - zbog uvođenja naknade za finansiranje izgradnje Autoputa i vrhunskog sporta). Kumulativno, po ova dva osnova, prihodi će biti veći za 52,0 mil. €, u odnosu na planirane za ovu godinu;
- procjenjuje se da će biti i negativnih odstupanja u odnosu na plan kod poreza na dohodak fizičkih lica (- 12,4 mil. €), poreza na dodatnu vrijednost (- 12,5 mil. €), poreza na dobit (- 3,3 mil. €) i akciza (- 2,5 mil. €). Glavni uzroci ovih odstupanja: (a) planom nije predviđeno

smanjenje stope kriznog poreza na zarade, (b) procijenjeni su uticaji efekata povećanja akcizne stope i efekata borbe protiv sive ekonomije. Istovremeno, iznosi po osnovu povraćaja poreza na dodatu vrijednost su bili visoki;

- procjenjuje se da će, u odnosu na prethodnu godinu, najveća odstupanja biti kod prihoda po osnovu naplate PDV-a (- 29,8 mil. € - zbog visoke baze iz prethodne godine i već pomenute realizacije skupštinskog zaključka i jednokratne otplate duga EPCG), poreza na dohodak fizičkih lica (- 8,9 mil. € - zbog smanjenja stope kriznog poreza), doprinosa (+ 11,1 mil. € - uprkos visokoj bazi, zbog povećanja stope doprinosa za zdravstvo i naplate zaostalih potraživanja po tom osnovu) i naknada (+10,3 mil. € - zbog uvođenja naknade za finansiranje izgradnje Autoputa i vrhunskog sporta).

Procjenjuje se da će rashodi budžeta ostati na nivou planiranih, bez obzira na dosadašnja odstupanja. Izdaci budžeta u 2015. godini procijenjeni su u iznosu od 1.565,0 mil. € (43,2% procijenjenog BDP-a). U odnosu na 2014. godinu izdaci će biti veći za 109,0 mil. € i to najviše zbog finansiranja izgradnje Autoputa, tako da će kapitalni bužet iznositi 7,8% BDP-a u 2015. Na drugoj strani, u odnosu na prethodnu godinu, ostvariće se uštede u dijelu aktiviranih garancija i kapitalnih izdataka u tekućem budžetu (visoka baza iz 2014, zbog realizacije ranije pominjanog skupštinskog zaključka izmirenja potraživanja od strane EPCG koja je podrazumijevala i povećanje državnog udjela u toj kompaniji, što se tehnički tretira kao kapitalni izdatak).

Procjenjuje se da će deficit bužeta za 2015. godinu iznositi oko 223,2 mil. € ili 6,2% procijenjenog BDP-a. U odnosu na plan, deficit će biti manji za 12,6 mil. €, zbog ažuriranja procjene u naplati prihoda.

Emisijom euroobveznica, u martu ove godine, prikupljeno je 500,0 mil. €. Ova sredstava biće iskošćena za finansiranje deficita i otplatu duga, koja bi do kraja godine trebalo da iznosi oko 400,0 mil. € ili 11,0% procijenjenog BDP-a.

Na osnovu stanja duga na kraju drugog kvartala 2015. (59,4% procijenjenog BDP-a) i procijenjenog deficita u 2015. godini, prognozira se da će ukupan državni dug na kraju godine iznositi 57,5% BDP-a.

Javni dug Crne Gore, koji uključuje i dug lokalnih samouprava, na kraju ove godine iznosiće 63,3% procijenjenog BDP-a.

DRŽAVNI DUG		2015
Domaći dug u mil €		308,0
Domaći dug u % BDP-a		8,5
Inostrani dug u mil €		1.899,8
Inostrani dug u % BDP-a		52,4
Depoziti		54,9
Depoziti u % BDP-a		1,5
DRŽAVNI DUG u mil €		2.153,0
DRŽAVNI DUG u %BDP-a		59,4
JAVNI DUG		2015
Dug lokalne samouprave u mil €		140,0
JAVNI DUG u mil €		2.293,0
JAVNI DUG u %BDP-a		63,3

BDP (u mil. €)	3625.7		3424.9		3625.7					
Javna potrošnja	Procjena 2015 - sept		2014		Odstupanje		Plan 2015		Odstupanje	
	mil. €	% BDP	mil. €	% BDP	mil. €	%	mil. €	% BDP	mil. €	%
Izvorni prihodi	1540.74	42.49	1563.53	45.65	-22.8	-1.46	1520.80	41.94	19.9	1.31
Porezi	921.81	25.42	950.10	27.74	-28.3	-2.98	945.69	26.08	-23.9	-2.52
Porez na dohodak fizičkih lica	128.55	3.55	136.82	3.99	-8.3	-6.04	139.93	3.86	-11.4	-8.13
Porez na dobit pravnih lica	43.35	1.20	45.02	1.31	-1.7	-3.72	46.64	1.29	-3.3	-7.05
Porez na promet nepokretnosti	15.97	0.44	14.87	0.43	1.1	7.34	15.96	0.44	0.0	0.07
Porez na dodatu vrijednost	467.79	12.90	497.59	14.53	-29.8	-5.99	480.25	13.25	-12.5	-2.59
Akcize	165.19	4.56	156.47	4.57	8.7	5.57	167.71	4.63	-2.5	-1.50
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	22.60	0.62	22.27	0.65	0.3	1.47	22.88	0.63	-0.3	-1.22
Lokalni porezi	72.00	1.99	71.09	2.08	0.9	1.28	66.62	1.84	5.4	8.08
Ostali republički prihodi	6.37	0.18	5.97	0.17	0.4	6.64	5.72	0.16	0.6	11.32
Doprinosi	455.43	12.56	444.30	12.97	11.1	2.51	417.49	11.51	37.9	9.09
Takse	19.95	0.55	20.78	0.61	-0.8	-4.00	23.84	0.66	-3.9	-16.30
Naknade	82.71	2.28	71.85	2.10	10.9	15.10	68.44	1.89	14.3	20.84
Ostali prihodi	44.03	1.21	44.81	1.31	-0.8	-1.74	50.67	1.40	-6.6	-13.12
Primici od otplate kredita i sredstva prenijeta iz prethodne godine	7.44	0.21	22.50	0.66	-15.1	-66.92	5.07	0.14	2.4	46.69
Donacije	9.36	0.26	9.18	0.27	0.2	2.04	9.59	0.26	-0.2	-2.39
Izdaci	1710.58	47.18	1609.47	46.99	101.1	6.28	1709.41	47.15	1.2	0.07
Tekuća budžetska potrošnja	1385.88	38.22	1484.98	43.36	-99.1	-6.67	1384.72	38.19	1.2	0.08
Tekući izdaci	696.54	19.21	757.33	22.11	-60.8	-8.03	695.64	19.19	0.9	0.13
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	416.36	11.48	424.13	12.38	-7.8	-1.83	415.63	11.46	0.7	0.18
Ostala lična primanja	13.92	0.38	14.13	0.41	-0.2	-1.49	13.93	0.38	0.0	-0.09
Rashodi za materijal	35.56	0.98	34.77	1.02	0.8	2.25	35.68	0.98	-0.1	-0.34
Rashodi za usluge	49.73	1.37	60.04	1.75	-10.3	-17.17	49.37	1.36	0.4	0.72
Rashodi za tekuće održavanje	24.91	0.69	25.22	0.74	-0.3	-1.24	25.06	0.69	-0.2	-0.60
Kamate	79.77	2.20	78.90	2.30	0.9	1.10	79.90	2.20	-0.1	-0.17
Renta	8.79	0.24	8.49	0.25	0.3	3.53	8.80	0.24	0.0	-0.08
Subvencije	21.75	0.60	18.84	0.55	2.9	15.43	21.83	0.60	-0.1	-0.38
Ostali izdaci	31.90	0.88	27.29	0.80	4.6	16.90	31.59	0.87	0.3	0.99
Kapitalni izdaci u tekućem budžetu	13.85	0.38	65.51	1.91	-51.7	-78.86	13.85	0.38	0.0	0.00
Transferi za socijalnu zaštitu	505.85	13.95	492.40	14.38	13.4	2.73	505.46	13.94	0.4	0.08
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	163.14	4.50	131.78	3.85	31.4	23.79	163.06	4.50	0.1	0.05
Kapitalni izdaci	324.70	8.96	124.49	3.63	200.2	160.81	324.70	8.96	0.0	0.00
Pozajmice i krediti	4.45	0.12	3.76	0.11	0.7	18.32	4.49	0.12	0.0	-0.98
Rezerve	15.91	0.44	16.00	0.47	-0.1	-0.55	16.06	0.44	-0.1	-0.91
Otplata garancija	0.00	0.00	18.48	0.54	-18.5	-100.00	0.00	0.00	0.0	#DIV/0!
Neto povećanje obaveza	0.00	0.00	0.00	0.00	0.0	#DIV/0!	0.00	0.00	0.0	#DIV/0!
Suficit/ Deficit	-169.84	-4.68	-45.94	-1.34	-123.9	269.68	-188.61	-5.20	18.8	-9.95
Primarni deficit	-90.07	-2.48	32.96	0.96	-123.0	-373.29	-108.71	-3.00	18.6	-17.14
Otplata duga	465.29	12.83	490.23	14.31	-24.9	-5.09	455.79	12.57	9.5	2.08

Otplata duga rezidentima	61.71	1.70	251.87	7.35	-190.2	-75.50	51.21	1.41	10.5	20.50
Otplata duga nerezidentima	319.77	8.82	197.80	5.78	122.0	61.66	326.77	9.01	-7.0	-2.14
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	83.81	2.31	40.56	1.18	43.3	106.64	77.81	2.15	6.0	7.71
Nedostajuća sredstva	-635.13	-17.52	-536.17	-15.66	-99.0	18.46	-644.40	-17.77	9.3	-1.44
Finansiranje	635.13	17.52	536.17	15.66	99.0	18.46	644.40	17.77	-9.3	-1.44
Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	10.00	0.28	250.10	7.30	-240.1	-96.00	5.00	0.14	5.0	100.00
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	636.08	17.54	295.39	8.62	340.7	115.33	637.08	17.57	-1.0	-0.16
Prihodi od privatizacije	5.00	0.14	13.14	0.38	-8.1	-61.93	10.00	0.28	-5.0	-50.00
Povećanje/smanjenje depozita	-15.95	-0.44	-22.45	-0.66	6.5	-28.97	-7.68	-0.21	-8.3	107.67

Izvor: *Ministarstvo finansija Crne Gore*

BDP (u mil. €)	3625.7	3424.9	3625.7
----------------	--------	--------	--------

preliminarni podaci

Budžet Crne Gore	Procjena 2015 - sept		2014		Odstupanje		Plan 2015		Odstupanje	
	mil. €	% BDP	mil. €	% BDP	mil. €	%	mil. €	% BDP	mil. €	%
Izvorni prihodi	1341.74	37.01	1353.58	39.52	-11.8	-0.87	1329.18	36.66	12.6	0.94
Porezi	802.23	22.13	833.20	24.33	-31.0	-3.72	832.67	22.97	-30.4	-3.66
Doprinosi	455.43	12.56	444.30	12.97	11.1	2.51	417.49	11.51	37.9	9.09
Takse	13.78	0.38	15.04	0.44	-1.3	-8.36	16.90	0.47	-3.1	-18.47
Naknade	27.61	0.76	17.34	0.51	10.3	59.19	13.48	0.37	14.1	104.81
Ostali prihodi	28.88	0.80	29.71	0.87	-0.8	-2.79	36.97	1.02	-8.1	-21.89
Primici od otplate kredita i sredstva prenijeta iz prethodne godine	7.44	0.21	8.43	0.25	-1.0	-11.73	5.07	0.14	2.4	46.69
Donacije	6.36	0.18	5.55	0.16	0.8	14.55	6.59	0.18	-0.2	-3.48
Izdaci	1564.97	43.16	1455.95	42.51	109.0	7.49	1564.97	43.16	0.0	0.00
Tekuća budžetska potrošnja	1280.27	35.31	1380.80	40.32	-100.5	-7.28	1280.27	35.31	0.0	0.00
Tekući izdaci	631.83	17.43	693.11	20.24	-61.3	-8.84	631.83	17.43	0.0	0.00
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	379.36	10.46	387.34	11.31	-8.0	-2.06	379.36	10.46	0.0	0.00
Ostala lična primanja	11.62	0.32	11.82	0.35	-0.2	-1.73	11.62	0.32	0.0	0.00
Rashodi za materijal	29.41	0.81	28.56	0.83	0.8	2.95	29.41	0.81	0.0	0.00
Rashodi za usluge	41.53	1.15	51.86	1.51	-10.3	-19.92	41.53	1.15	0.0	0.00
Rashodi za tekuće održavanje	20.81	0.57	21.27	0.62	-0.5	-2.17	20.81	0.57	0.0	0.00
Kamate	75.77	2.09	75.52	2.20	0.2	0.33	75.77	2.09	0.0	0.00
Renta	8.33	0.23	8.03	0.23	0.3	3.67	8.33	0.23	0.0	0.00
Subvencije	21.25	0.59	18.43	0.54	2.8	15.33	21.25	0.59	0.0	0.00
Ostali izdaci	29.90	0.82	24.76	0.72	5.1	20.77	29.90	0.82	0.0	0.00
Kapitalni izdaci u tekućem budžetu	13.85	0.38	65.51	1.91	-51.7	-78.86	13.85	0.38	0.0	0.00
Transferi za socijalnu zaštitu., od čega	504.85	13.92	492.15	14.37	12.7	2.58	504.85	13.92	0.0	0.00
Prava iz oblasti socijalne zaštite	60.53	1.67	61.86	1.81	-1.3	-2.16	60.53	1.67	0.0	0.00
Sredstva za tehnološke viškove	19.44	0.54	22.59	0.66	-3.1	-13.94	19.44	0.54	0.0	0.00
Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	402.45	11.10	384.39	11.22	18.1	4.70	402.45	11.10	0.0	0.00
Transferi institucijama, pojedincima, NVO i javnom sektoru	128.29	3.54	99.05	2.89	29.2	29.53	128.29	3.54	0.0	0.00
Kapitalni budžet	284.70	7.85	75.15	2.19	209.5	278.83	284.70	7.85	0.0	0.00
Pozajmice i krediti	2.25	0.06	2.48	0.07	-0.2	-9.45	2.25	0.06	0.0	0.00
Rezerve	13.06	0.36	13.53	0.40	-0.5	-3.53	13.06	0.36	0.0	0.00
Otplata garancija	0.00	0.00	15.26	0.45	-15.3	-100.00	0.00	0.00	0.0	
Suficit/ Deficit	-223.23	-6.16	-102.37	-2.99	-120.9	118.06	-235.79	-6.50	12.6	-5.33
Primarni deficit	-147.47	-4.07	-26.86	-0.78	-120.6	449.09	-160.02	-4.41	12.6	-7.85
Otplata duga	398.29	10.99	434.80	12.70	-36.5	-8.40	398.29	10.99	0.0	0.00
Otplata duga rezidentima	46.71	1.29	239.75	7.00	-193.0	-80.52	46.71	1.29	0.0	0.00
Otplata duga nerezidentima	317.77	8.76	195.06	5.70	122.7	62.91	317.77	8.76	0.0	0.00
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	33.81	0.93	65.22	1.90	-31.4	-48.16	33.81	0.93	0.0	0.00
Nedostajuća sredstva	-621.53	-17.14	-537.17	-15.68	-84.4	15.70	-634.08	-17.49	12.6	-1.98
Finansiranje	621.53	17.14	537.17	15.68	84.4	15.70	634.08	17.49	-12.6	-1.98
Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	0.00	0.00	244.94	7.15	-244.9	-100.00	0.00	0.00	0.0	
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	634.08	17.49	290.81	8.49	343.3	118.04	634.08	17.49	0.0	0.00
Prihodi od privatizacije	0.00	0.00	5.28	0.15	-5.3	-100.00	0.00	0.00	0.0	#DIV/0!
Povećanje/smanjenje depozita	-12.56	-0.35	-3.86	-0.11	-8.7	225.66	0.00	0.00	-12.6	

Izvor: Ministarstvo finansija Crne Gore

BDP (u mil. €)	3625.7	3424.9	3625.7
----------------	--------	--------	--------

Lokalna samouprava	Procjena 2015 - sept		2014		Odstupanje		Plan 2015		Odstupanje	
	mil. €	% BDP	mil. €	% BDP	mil. €	%	mil. €	% BDP	mil. €	%
Izvorni prihodi	199.00	5.49	209.95	6.13	-10.9	-5.21	191.62	5.29	7.4	3.85
Porezi	119.58	3.30	116.90	3.41	2.7	2.29	113.02	3.12	6.6	5.81
Porez na dohodak fizičkih lica	33.00	0.91	32.42	0.95	0.6	1.80	32.00	0.88	1.0	3.13
Porez na promet nepokretnosti	14.58	0.40	13.40	0.39	1.2	8.84	14.40	0.40	0.2	1.24
Lokalni porezi	72.00	1.99	71.09	2.08	0.9	1.28	66.62	1.84	5.4	8.08
Takse	6.17	0.17	5.75	0.17	0.4	7.41	6.94	0.19	-0.8	-11.02
Naknade	55.10	1.52	54.51	1.59	0.6	1.08	54.96	1.52	0.1	0.25
Ostali prihodi	15.15	0.42	15.10	0.44	0.1	0.33	13.71	0.38	1.4	10.52
Primici od otplate kredita i sredstva prenijeta iz prethodne godine	0.00	0.00	14.07	0.41	-14.1		0.00	0.00	0.0	
Donacije	3.00	0.08	3.62	0.11	-0.6	-17.14	3.00	0.08	0.0	0.00
Izdaci	147.76	4.08	156.23	4.56	-8.5	-5.42	146.44	4.04	1.3	0.90
Tekuća budžetska potrošnja	107.76	2.97	106.89	3.12	0.9	0.82	106.44	2.94	1.3	1.24
Tekući izdaci	64.71	1.78	64.22	1.88	0.5	0.76	63.82	1.76	0.9	1.40
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	37.00	1.02	36.79	1.07	0.2	0.57	36.27	1.00	0.7	2.03
Ostala lična primanja	2.30	0.06	2.31	0.07	0.0	-0.28	2.31	0.06	0.0	-0.55
Rashodi za materijal	6.15	0.17	6.21	0.18	-0.1	-0.97	6.27	0.17	-0.1	-1.96
Rashodi za usluge	8.20	0.23	8.18	0.24	0.0	0.25	7.84	0.22	0.4	
Rashodi za tekuće održavanje	4.10	0.11	3.95	0.12	0.1	3.78	4.25	0.12	-0.2	-3.55
Kamate	4.00	0.11	3.39	0.10	0.6	18.15	4.13	0.11	-0.1	-3.20
Renta	0.46	0.01	0.46	0.01	0.0	1.06	0.47	0.01	0.0	-1.52
Subvencije	0.50	0.01	0.42	0.01	0.1	19.78	0.58	0.02	-0.1	-14.25
Ostali izdaci	2.00	0.06	2.53	0.07	-0.5	-20.94	1.69	0.05	0.3	18.49
Transferi za socijalnu zaštitu	1.00	0.03	0.25	0.01	0.7	297.64	0.62	0.02	0.4	62.18
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	37.00	1.02	35.45	1.04	1.6	4.38	36.77	1.01	0.2	0.63
Kapitalni izdaci	40.00	1.10	49.34	1.44	-9.3	-18.93	40.00	1.10	0.0	0.00
Pozajmice i krediti	2.20	0.06	1.28	0.04	0.9	72.39	2.24	0.06	0.0	-1.96
Rezerve	2.85	0.08	2.46	0.07	0.4	15.81	3.00	0.08	-0.1	-4.85
Otplata garancija	0.00	0.00	3.22	0.09	-3.2		0.00	0.00	0.0	
Suficit/ Deficit	53.39	1.47	56.43	1.65	-3.0	-5.38	47.18	1.30	6.2	13.17
Primarni deficit	49.39	1.36	53.04	1.55	-3.7	-6.88	43.05	1.19	6.3	14.74
Otplata duga	67.00	1.85	55.43	1.62	11.6	20.88	57.50	1.59	9.5	16.52
Otplata duga rezidentima	15.00	0.41	12.1	0.35	2.9	23.72	4.50	0.12	10.5	233.33
Otplata duga nerezidentima	2.00	0.06	2.7	0.08	-0.7	-27.14	9.00	0.25	-7.0	-77.78
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	50.00	1.38	40.6	1.18	9.4	23.28	44.00	1.21	6.0	13.64
Nedostajuća sredstva	-13.61	-0.38	1.00	0.03	-14.6	-1,458.52	-10.32	-0.28	-3.3	31.85
Finansiranje	13.61	0.38	-1.00	-0.03	14.6	-1,458.52	10.32	0.28	3.3	31.85
Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	10.00	0.28	5.2	0.15	4.8	93.67	5.0	0.14	5.0	100.00
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	2.00	0.06	4.6	0.13	-2.6	-56.33	3.0	0.08	-1.0	
Prihodi od privatizacije	5.00	0.14	7.9	0.23	-2.9	-36.33	10.0	0.28	-5.0	-50.00
Povećanje/smanjenje depozita	-3.39	-0.09	-18.60	-0.54	15.2	-81.76	-7.68	-0.21	4.3	
Transferi iz centralnog budžeta	2.16	0.06	2.7	0.08	-0.6	-20.47	2.00	0.06	0.2	

Izvor: Ministarstvo finansija Crne Gore

